

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím:

Forrás:

Erkel-kiállítás
a Széchényi Könyvtárban

Magyar Nemzet, 1960. okt. 5.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Hely

Idő

Személy

Helyszám

780.711 (064)

Erkel Ferenc

"1960"

A Budapesti Zenei Heteket az idén Erkel Ferenc emlékeztetének szenteljük, ünnepi magyar opera-hetek, koncertek, zenetudományi tanácskozás, nemzetközi énekverseny formájában, és a magyar nemzeti opera megalapítójának emlékéét idézi fel az a kiállítás is, mely a Széchényi Könyvtár dísztermében nyílt meg Erkel Ferenc születésének 150. évfordulója alkalmából.

A kiállítást mindenekelőtt a világos logikai felépítés, s a rendezőknek az a törekvése jellemzi, hogy a látogató egységben lássa a magyar zene-történetnek egy eredményekben és küzdelmekben egyaránt bővelkedő, fontos szakaszát, a magyar opera kialakulásától, kezdeti lépéseitől Erkel életén át a XIX. század végéig.

A Fidelio „bérlet szünésben”

Az első terem az elődökét világítja meg, bemutatva például a verbunkos zene első feldolgozásait és a XIX. század magyar színjátszásának kezdeti emlékeit. Láthatunk egy vaskos könyvet, Ruzitska Ignác veszprémi nótagyűjteményét 1823-ból, pontosabban »Nemzeti Magyar Tánctzokat, melyeket Csermák, Lavotta, Bihari és más kedvelt me-terek szerettek«. Az egyik Erkel-előd, Ruzitska József magyar tárgyú operájának, a Kemény Simonnak 1822-ből származó kéziratos vezérkönyve is itt áll a tárlóban. Mellette a Pikko herceg, »szomorú víg opera két felvonásokban«, Chudí Józseftől. Az itt kiállított 1827-es Magyar Játékszín Almanach, mely az 1827-es évad Magyarországon előadott darabjait közli, arról tanúskodik, hogy Rossini Tolvaj szarkája, Tell Vilmosa, Sevillai borbély már akkor ismert opera volt hazánkban.

Egy érdekes plakát Beethoven Fidelioját hirdeti, Erkel Ferenc karmester jutalomjátékául 1840. február 1-én, »bérlet szünésben«. A hirdetés tanúsága szerint »A t. cz. Közönség minden karbeli tagjainak kegyébe mély tisztelettel ajánlja magát Erkel Ferenc karmester«.

A belső díszterem Erkel életét mutatja be, magángyűjtőktől kapott, a Széchényi Könyvtár zenei- és kéziratárából és más közintézményektől szerzett kották, kéziratok, festmények, díszlettervek, metszetek és egyéb relikviák alakjában. Az életrajzi adatok az Erkel-operák köré csoportosulnak, ezek fonják át meg át 83 év eseményekben gazdag történetét.

1840 az első Erkel-opera, a Batori Mária éve; a harminceves szerző ekkor próbálkozik meg először magyaros témával. Egy utalványt láthatunk húsz forint harmincegy krajcáról, a Batori Mária 1842. jú-

A Hunyadi László és a zenekritika

lius 5-i előadásának 5 százalékos írói tiszteletdíjáról. Am azt illeti, a tantiem nem volt túl magas...

Négy év múlva, 1844-ben az új opera, a Hunyadi László bemutatója alkalmából »Ep«-jelzésű zenekritikus, a Regelő Pesti Divatlapban így ír a magyar zene-történetben korszakot nyitó dalműről: — Mi az operát illeti, arról sok mondanivalónk volna, ha részletesen bíráltnók. Röviden legyen itt megjegyezve: Erkel karmesterben igen szép ügyesség van a zenének hangszerekre alkalmazásában; de hogy ő zenét teremtsen, hogy zeneköltő legyen, azzal nem áldaték meg.

Tizenhárom évi szünet után új operával jelentkezik Erkel, az Erzsébettel, melyet a két Doppler-testvérral együtt ír. Aztán újabb négy év és a csúcspont következik, a Bánk

bán, melyet a Zenészeti Lapok 1861. március 21-én, tizenkét nappal a premier után már így üdvözöl: »Ezen dalmű színrekerülése által új diadalt arított nemzeti zenénk, s a nemesebb művészeti izlés.« Sa-1 Egy regényes vígopera, a Sa-1 rolia után a kiegészítés évében a Dózsa György születik meg. Az egyik vitrin szemelvényeket mutat be az öt felvonás partitúrájából.

Az első filharmóniai hangverseny

Külön tárlók szemléltetik Erkel sokirányú zenei munkásságát. Az egyikben a Filharmóniai Társaság 1853-as megalapításáról, első elnökkarnagyáról, Erkelről láthatunk relikviákat. Itt van a társaság legelső hangverseny felhívása, mely 1853. november 20-ra, vasárnap délután fél 5 órára a Nemzeti Múzeum dísztermébe várja el a pesti polgárokat. A műsor: Beethoven VII. szimfóniája, egy ária Mozart Don Juanjából, a »lakodalmi induló«, Mendelssohn »Nyáregji álom«-ából, végül egy Meyerbeer-nyitány.

Erkel az operaházi karmesterkedés mellett elvállalta a Zeneművészeti Főiskola vezetését is. Erről is érdekes relikviák tanúskodnak. Egy másik vitrin Erkel egyik legdemokratikusabb ténykedéséről, a dalárda mozgalom irányításáról tudósít. 1868-ban dalosversenyt rendeztek Debrecenben és Erkel saját nagy alkotását, »a 20 darab arannyal koszorúzott és pályanyertes nép melódiát«, a Himnuszt vezényelte, amint erről egy valószínűleg Munkácsy Mihálytól származó rajz beszámol.

Végül az Erkel-művek utóéletének bizonyítékait mutatja be a kiállítás. Kilenc kórusmű, Forrai Miklós közreadásában. Erkelről szóló tudományos kiadványok, ismertetőik mellett a Bánk bán moszkvai, novoszibirszki, dessauai, opavai előadásainak színlapjai, díszletrajzai bizonyítják a 150 éves Erkel ifjúságát és korszerűségét.

Gábor István